

Türkiye’de Vakıf Üniversitelerinin Mevcut Durumu ve Geleceği

Zafer Çelik

Türkiye’de Vakıf Üniversitelerinin Mevcut Durumu ve Geleceği

Ö Z E T

Son yıllarda dünyada ve Türkiye’de yükseköğretim oldukça hızlı bir gelişme yaşamıştır. Geçmişte yükseköğretim elit bir hizmet olarak toplumun sadece belirli bir kesimine sunulurken, bugün evrenselleşerek, toplumun tüm kesimlerine sunulmaktadır. Yükseköğretimin yaşadığı bu gelişmeler sonrasında, özel kurumların yükseköğretimdeki etkinliği artmaya başlamıştır. Bu çalışma Türkiye’de vakıf yükseköğretim kurumlarının mevcut durumu ve geleceğini tartışmaktadır.

Türkiye’de Anayasal olarak kar amaçlı yükseköğretim kurumu kurulamamaktadır. Ancak vakıflar tarafından kar amacı gütmeyen kurumlar kurulabilmektedir. Türkiye’deki vakıf yükseköğretim kurumları, özel bir kurum olarak geniş bir özerklik ile hareket etmemektedir. Ciddi bir denetim ve kısıtlama ile karşılaşmaktadır. Yasal düzenlemeler, vakıfların yürüttükleri bu hizmeti kamu hizmeti olarak tasarlamış ve olabilecek herhangi bir sorunda kurumun tüm mal varlığı vakıftan alınarak, garantör üniversiteye aktarılacağı ifade edilmiştir. İlaveten, genel olarak yükseköğretim sistemi özelde ise vakıf yükseköğretim kurumları aşırı merkeziyetçi ve tektipçi bir yapı içindedir. Bundan dolayı, genel olarak yükseköğretim sistemi, özelde ise vakıf yükseköğretim kurumlarının farklılaşmasına imkan tanınmalı ve teşvik edilmelidir.

Türkiye’deki vakıf yükseköğretim kurumları, Türkiye’deki vakıf üniversiteleri, ayırdıkları kaynaklar, öğrenim ücretleri, öğretim elemanı/üyeleri başına düşen öğrenci oranı vb. gibi hususlarda oldukça farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma vakıf üniversitelerinin kalitesine de yansımaktadır. Bir yanda ulusal ve uluslararası sıralamalarda yer alan kurumlar bulunurken, diğer yanda ise Türkiye’nin akademik anlamda en sorunlu kurumlarının olduğu görülmektedir.

Türkiye’deki yükseköğretime yönelik talep ve 12 yıllık zorunlu öğretim dikkate alındığında yükseköğretim sisteminin daha da büyümesi; dolayısıyla vakıf yükseköğretim kurumlarının sayısının artması gerektiği görülmektedir. Bu kurumlar hem sistemdeki önemli bir boşluğu doldurmakta hem de rekabeti artırdığı için kalite üzerinde olumlu etkisi bulunmaktadır.

ATIF: Çelik, Z. (2015). *Türkiye’de vakıf üniversitelerinin mevcut durumu ve geleceği* (Politika Notu No. 8). İstanbul: İlimi Etüdler Derneği.

Y A Z A R H A K K I N D A

ODTÜ Sosyoloji Bölümünden mezun oldu. Yüksek Lisansını, aynı bölümde, doktorasını Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde tamamladı. Chemnitz Teknoloji Üniversitesinde ve Berlin Humboldt Üniversitesinde misafir araştırmacı olarak bulundu. ODTÜ’de araştırma görevlisi ve Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda öğretmen olarak ve bir müddet Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında grup başkanı olarak çalıştı. Halen, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyoloji bölümünde öğretim üyesidir. Çelik, eğitim politikaları konusunda birçok ulusal ve uluslararası makale yayımlamıştır. Karşılaştırmalı eğitim politikaları üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

İlimi Etüdler Derneği (İLEM)’nin temel gayesi, ilim geleneğimizi sürdüren ilim adamlarının yetişmesine zemin oluşturarak, ulusal veya küresel düzeyde ortaya çıkan sorunların çözülmesi için çalışmalar yapmaktır. Bu gaye ile nitelikli ve özgün eserlerin yayınlanması teşvik edilmektedir. İLEM bünyesinde çalışan araştırmacılar Türkiye ve dünya meselelerine yönelik politikalar üretilmesine imkân ve zaman sağlayacak pek çok çalışma gerçekleştirmektedirler. Bu bağlamda, İLEM Politika Notları bu çalışmaların neticelerinin kamuoyu ile paylaşılması amacıyla başlatılmış bir yayın dizisidir.

Adres: Sultantepe Mah. Cumhuriyet Caddesi Fıstıkbağcı İş Merkezi No:39/2 Üsküdar, İstanbul • Telefon: +90 216 310 4318 • E-Posta: bilgi@ilem.org.tr • Web: www.ilem.org.tr

© Tüm hakları saklıdır. İlimi Etüdler Derneği’nin yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve İlimi Etüdler Derneği’ni bağlamaz.

Giriş

Dünyada ve Türkiye'de yükseköğretim son 30 yılda oldukça hızlı bir büyüme süreci içine girmiştir. Danimarka, Finlandiya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde yükseköğretime brüt katılım oranları % 90'ları; Kore'de ise % 100'ü aşmıştır. Çin'de ise 1990'lı yıllarda brüt % 3 olan yükseköğretime katılım oranı, 2010 yılında % 30'un üzerine çıkmıştır. Türkiye'de de benzer gelişmeler görülmüş, 1990'lı yıllarda % 15'lerde olan yükseköğretime katılım oranı günümüzde brüt olarak % 80'lere yaklaşmıştır (World Bank, 2015). Yükseköğretim sisteminin büyümesi ile birlikte öğrenci yapısı çeşitlenmiş ve dezavantajlı kesimler de artık yükseköğretimden faydalanmaya başlamıştır. Yükseköğretimin dünyanın birçok ülkesinde evrenselleşmeye başlaması ile birlikte, yükseköğretime yönelik talebi karşılamak üzere, kamu kurumlarına ilaveten, özel kurumların zaman içinde etkisi artmaya başlamıştır. OECD verilerine göre 2003-2012 yılları arasında kamu kurumları dışındaki kurumlarda yükseköğretime devam eden öğrenci oranlarında OECD ortalamasında % 4 artış görülürken; AB 21 ortalaması olarak % 10 artmıştır. Türkiye'de ise benzer dönemde, açık öğretim öğrencileri dışarıda tutulduğunda, % 6 oranında artmıştır (OECD, 2015; World Bank, 2015).

Yükseköğretim hizmeti veren özel kurumların bir kısmı kâr amacı gütmeyen vakıflar eliyle desteklenirken, bir kısmı ise kâr amacı güden ticari kuruluşlar eliyle desteklenmektedir. Türkiye'de ise Anayasa'da, yükseköğretim hizmetinin ancak kâr amacı gütmeyen kurumlar tarafından sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu çalışmada Türkiye'de hızlı bir şekilde büyüme gerçekleştiren vakıf yükseköğretim kurumlarının yapısı, mevcut durumu, kalitesi, karşılaştığı güçlükler tartışılacak ve bu kurumların Türkiye yükseköğretim sistemi içinde daha etkin ve etkili yer edinebilmesi için öneriler sunulacaktır.

Vakıf Yükseköğretim Kurumlarının Yönetimi

Vakıf yükseköğretim kurumları, Anayasa ve Yükseköğretim Kanunu'nda devlet üniversiteleri için tanımlanan esaslara tabidir ve kanun ile kurulmaktadır. Vakıf yükseköğretim kurumu kurabilmek için öncelikli olarak bir vakfın amaçları arasında 'yükseköğretim kurumu kurmak' ifadesinin yer alması, garantör bir devlet üniversitesinden alınan senato kararı, vakfın üniversite için ayırdığı taşınır taşınmaz, fiziki, altyapı, eğitim ve öğretime dair her türlü kaynağa ilişkin teminatın verilmesi gerekmektedir. 2015 yılı itibarıyla, vakıf üniversitesi kurmak için 50 milyon TL; vakıf yüksekokulu için ise 25 milyon TL malvarlığının olması ve bunun en az % 20'sinin nakit olması gerekmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2015a). Bu ve benzeri asgari şartları sağlayan vakıfların, YÖK'e üniversite kurmak için ilgili evrak ve teminat mektupları ile başvurması gerekmektedir. YÖK'ün onay vermesinin ardından ilgili kanunun kabul edilmesi ve yayımlanması ile üniversite kurulmuş olmaktadır.

Vakıf üniversiteleri, en yüksek karar organı olan ve kurumun tüzel kişiliğini temsil eden mütevelli heyeti tarafından yönetilmektedir. Heyet, en az 7 üyeden oluşmakta ve 4 yıllığına atanmaktadır. Vakıf yönetim kurulu başkanının birinci derece akrabalarından sadece ikisi heyette yer alabilir. Rektör, heyetin tabii üyesidir. Heyet üyeliği fahri bir görevdir. Ancak heyetin birçok kritik görev, yetki ve sorumluluğu vardır. Bu yetkilerden en önemlisi, vakıf yükseköğretim kurumunun yöneticisinin atanmasıdır. Rektör ya da yüksekokul müdürü, YÖK'ün olumlu görüşü alınarak mütevelli heyet tarafından atanır. İlaveten, dekan ve yüksekokul müdürleri de YÖK'ün olumlu görüşü ile mütevelli heyet tarafından atanmaktadır. Heyetin diğer görevleri şu şekildedir:

- Öğretim elemanları ve diğer personelin sözleşmelerini yapar ve atamalarını onaylar;

Türkiye’deki vakıf yükseköğretim kurumlarını dünya örnekleri ile kıyaslandığında, Türkiye’de kurumların bağımsızlığı sınırlanmış, üzerlerinde önemli bir kontrol ve müdahale alanı oluşturulmuştur.

- Kurumun bütçesini kabul eder ve uygulamaları izler;
- Öğrencilerden alınacak ücretleri tespit eder (Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2005).

Kanunda vakıf ile üniversitenin tüzel kişiliği ayrıştırılmış ve vakfın üniversitenin işleyişine, gelirlerine müdahalesini engelleyici düzenlemeler yapılmıştır. Daha önemlisi, vakıf yükseköğretim kurumu açılırken ileride oluşması muhtemel mağduriyetleri engellemek için bir devlet üniversitesinin garantör olması istenmiştir. Vakıf yükseköğretim kurumlarının bazı gerekli şartları sağlamaması durumunda öğrencilerin mağdur olmaması ve garantör üniversite tarafından mezun edilmesi hedeflenmiştir. İlgili kanun ve yönetmeliğe göre, vakıf yükseköğretim kurumları belirli bir kaliteyi sağlamadığı, üç yıl içinde eğitime başlamadığı, üniversiteden vakfa herhangi bir malzeme ya da kaynak aktarıldığı takdirde YÖK bu kurumların faaliyetini durdurur; kurumun kuruluş kanununun kaldırılması için MEB’i bilgilendirir. Kurum faaliyetten alıkonduğunda, kuruma ait tüm taşınır taşınmaz mal, yapı, tesis, malzeme vb. ile eğitim öğretim ile ilgili her türlü husus ile tüm ayni ve nakdi haklar, yükü devralan yükseköğretim kurumunun mülkiyetine dâhil olur (Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2005; Yükseköğretim Kanunu, 1981).

Vakıf yükseköğretim kurumlarını düzenleyen yukarıdaki düzenlemeler, vakıflar tarafından

sunulan yükseköğretim hizmetini bir kamu hizmeti olarak tanımlamıştır. Anayasa ve kanun, vakıfların yükseköğretim hizmeti sunabileceğini söylerken, aslında aynı anda vakıfların taşınır, taşınmaz mal, arsa, eğitim öğretim araç ve gereçleri gibi tüm kaynaklarını vakfetmesini öngörmektedir. Yukarıda bahsedilen hususlarda yaşanacak muhtemel sorunlarda vakfın yükseköğretime ihdas ettiği tüm kaynaklar garantör devlet üniversitesine devrolmaktadır. Bu ise vakıf yükseköğretim kurumlarının farklılaşması, kendine uygun bir misyon ile yükseköğretim hizmeti vermesi konusunda bir engel teşkil etmektedir. Dolayısıyla, ortaya daha tektipçi, merkezîyetçi, farklılaşmayan bir yükseköğretim sistemi çıkmaktadır. İlâveten, vakıfların rektörü doğrudan kendilerinin atayamaması, YÖK’ün onayına gerek duyulması gibi hususlar özel kurumlar olan vakıf yükseköğretim kurumları üzerinde belirli bir devlet müdahalesi ve kontrolünün olduğunu göstermektedir. Türkiye’deki vakıf yükseköğretim kurumlarını dünya örnekleri ile kıyaslandığında, Türkiye’de kurumların bağımsızlığı sınırlanmış, üzerlerinde önemli bir kontrol ve müdahale alanı oluşturulmuştur.

Türkiye’deki yasal düzenlemeler, vakıf yükseköğretim kurumlarının asıl sorumlusu olarak tanımlanan vakıfların, üniversitenin işleyiş sürecine müdahil olmaması gerektiğini vurgulamıştır. Ancak, YÖK (2007a, 2007b)’ün hazırladığı raporlarda özellikle yeterince kurumsallaşmamış üniversitelerde vakıf yönetiminin üniversiteye müdahalesinin olduğu belirtilmiştir. Bu müdahalenin üniversitenin akademik kalitesi üzerinde olumsuz etkisi olduğu vurgulanmıştır. Vakfın üniversitenin işleyişine müdahale etmesi hususu daha dikkatli ele alınmalıdır. Kurumun finansmanını sağlayan, bütçeyi belirleyen, insan kaynağı istihdamını gerçekleştiren heyetler aracılığı ile vakfın, bu süreçlere müdahalesi olan ve olması gereken hususlardır. Ancak, heyetin akademik iş ve işleyişe müdahalesinin olmaması gerekmektedir.

Vakıf Üniversitelerinin Finansmanı

Vakıf üniversitelerinin finansmanı iki kaynak ile gerçekleştirilmektedir: Kurucu vakıf tarafından aktarılan kaynak ve öğrenci harç ücretleri. Üniversitenin en önemli finansörünün kurucu vakıf olması; öğrenim ücretlerinden elde edilen gelirin ikincil olması beklenmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2007b). Vakıf yükseköğretim kurumları 2008 yılına kadar belirli şartları karşıladıkları takdirde devletten mali yardım alabilmekteydi. Sayıştay denetimleri sonrasında vakıf üniversitelere devlet yardımının hukuksal bazı karmaşaya neden olması, Sayıştay sorgusuna tabi tutulması sonrasında YÖK, devlet yardımı hususunu askıya almıştır ("Vakıf üniversitelerine...", 2010). Vakıf yükseköğretim kurumları, Türkiye'deki bütün öğretim üyelerine ve yükseköğretim kurumlarına açık olan TÜBİTAK proje ve destekleri ile çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan proje çağrılarında faydalanabilmektedirler.

Vakıf yükseköğretim kurumlarının bütçesinin hangi kaynaklardan oluştuğunun kurumun akademik niteliği ile doğrudan ilişkisi olduğu söylenebilir. Elimizde vakıf üniversitelerinin bütçelerine ilişkin ayrıntılı güncel veriler bulunmamaktadır. Ancak, daha önce YÖK tarafından hazırlanan bir çalışma, vakıf üniversitelerinin bütçesinin oluşmasında öğrenim ücretlerinin oranını vermektedir. Tablo 1'de görüldüğü üzere, öğrenim ücretlerinden elde edilen gelirin kurumun toplam gelirin oranı üniversiteden üniversiteye önemli oranda farklılaşmaktadır. Bir yanda İstanbul Bilgi, İzmir Ekonomi, Atılım, Çankaya, Doğu gibi üniversitelerin toplam gelirin % 90'ından fazlasını öğrencilerden elde ettikleri görülmektedir. Diğer yanda ise Bilkent, Sabancı ve TOBB ETÜ üniversiteleri gibi, üniversite gelirin daha çok vakıf tarafından sağlandığı üniversiteler bulunmaktadır. Aşağıda görüleceği üzere gelirin önemli bir kısmını vakıftan karşılayan üniversiteler ulusal ve uluslararası değerlendirmelerde oldukça başarılı üniversiteler içinde yer almaktadır.

Tablo 1.
Vakıf Üniversitelerinin 2005 Yılı Gelirleri

Üniversite Adı	Toplam Gelir (YTL)	Eğitim Öğretim Hizmet Hasılatları (YTL)	Öğrenci Gelirlerinin Toplam Gelire Oranı (%)
TOBB Ek. ve Tek. Üniv.	12.865.522,24	2.705.092,46	21,03
Sabancı Üniv.	85.339.721,00	22.914.242,00	26,85
Ufuk Üniv.	7.791.728,20	3.151.036,41	40,44
Fatih Üniv.	54.793814,00	24.000.414,00	43,80
Bilkent Üniv.	176.368.91,00	83.107.424,00	47,12
Maltepe Üniv.	22.231.383,42	10.968.309,36	49,34
Koç Üniv.	61.773.957,04	33.896.130,17	54,87
Başkent Üniv.	71.619.904,99	48.447.349,47	67,65
Yeditepe Üniv.	166.417.903,71	138.216.943,93	83,05
Kadir Has Üniv.	28.188.117,00	23.537.825,00	83,50
İstanbul Ticaret Üniv.	28.439.933,98	24.038.418,59	84,52
İstanbul Kültür Üniv.	37.508.508,00	31.821.745,00	84,84
Beykent Üniv.	27.804.076,00	24.218.903,00	87,11
Çağ Üniv.	10.063.079,87	8.803.868,33	87,49
Işık Üniv.	18.019.619,00	15.801.709,00	87,69
Yaşar Üniv.	6.937.660,44	6.235.129,95	89,87
Haliç Üniv.	14.770.174,84	13.373.832,73	90,55
İzmir Ekonomi Üniv.	29.372.704,42	26.791.531,18	91,21
Okan Üniv.	5.759.815,00	5.282.841,00	91,72
İstanbul Bilgi Üniv.	61.179.272,08	56.177.687,35	91,82
Doğu Üniv.	13.932.168,00	12.840.940,00	92,17
Çankaya Üniv.	19.295.378,00	17.879.111,00	92,66
Bahçeşehir Üniv.	25.097.303,65	23.264.849,90	92,70
Atılım Üniv.	20.299.903,29	19.388.730,77	95,51

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu, 2007a.

Vakıf üniversiteleri hazineden aynı yardımlar alabilmekte, bazı hazine arazilerinin çok daha ucuz bir şekilde kiralanması ve birçok vergi sürecinde üniversitenin muaf tutulması gibi durumlar söz konusu olabilmektedir. Ayrıca, vakıf üniversiteleri Kurumlar Vergisi, Emlak Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi ve belediyelere ödenen çeşitli vergilerden muaf, ancak Katma Değer Vergisinden muaf değildirler (Hopoğlu, 2012).

YÖK verilerine göre Türkiye'de hâlen toplam 193 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bunlardan, 76'sı vakıf üniversitesi 8'i ise vakıf meslek yüksek okuludur.

Vakıf üniversitelerin işletmeden kaynaklanan gelirlerini üniversitenin gelişimi için harcaması gerekir. Vakıftan ayrı tüzel kişiliğe sahip olan vakıf üniversitelerinin gelirleri geçici olarak dahi olsa vakfın bütçesine aktarılamaz. Üniversite gelirleri ile ilgili husus üniversitenin geleceğini belirlemektedir. Eğer, üniversite, bir sonraki yılın cari masraflarının % 20'sini karşılayacak gelir üretilmediği takdirde üniversitenin kapatılma durumu söz konusudur. Bu anlamda vakıf üniversiteleri gelirlerini asıl olarak öğrenci harçlarından ve vakıfların kaynaklarından elde etmektedir (Hopoğlu, 2012). Vakıf üniversiteleri bu durumda, ya daha düşük ücret alıp, birinci öğretim-ikinci öğretim programları oluşturma, daha fazla öğrenci alma vb. gibi uygulamalara yönelmekte ya da bazı üniversitelerde görüldüğü gibi yükseköğretim ücreti talep etmektedir. Bazı güçlü vakıflar ise üniversitenin asıl fon sağlayıcısı olmaktadır.

Vakıf Üniversitelerinin Akademik Durumu

YÖK verilerine göre Türkiye'de hâlen toplam 193 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bunlardan, 76'sı vakıf üniversitesi 8'i ise vakıf meslek yüksek okuludur. Bilkent Üniversitesi 1984 yılında; Koç Üniversitesi ise 1992'de kurulmuştur. Daha sonra vakıf üniversitelerinin sayısı hızla artmış, 2000 yılında 20; 2010 yılında 54'e yükselmiştir. Özellikle 2007 yılından itibaren vakıf üniversitelerinin sayısı hızlı bir şekilde artmıştır. Vakıf yükseköğretim kurumlarının Türkiye'deki dağılımına bakıldığında, vakıf yükseköğretim kurumlarının yarıdan fazlasının sadece İstanbul'da olduğu görülmektedir. İstanbul'da 41 vakıf üniversitesi ve 6 vakıf meslek yüksekokulu bulunmaktadır.

Tablo 2.
İllere Göre Vakıf Üniversitesi Sayıları

İller	Vakıf Üniversitesi + Vakıf Meslek Yüksekokulu
İstanbul	41+6
Ankara	12+0
İzmir	5+0
Antalya	3+0
Gaziantep	3+0
Konya	3+0
Kayseri	2+0

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu, 2015b.

Vakıf üniversiteleri sayı olarak devlet üniversitelerine yaklaşmasına rağmen öğrenci sayısı açısından karşılaştırıldığında devlet üniversitelerine göre hayli düşük sayıda öğrenciye öğrenim imkânı sunulduğu görülmektedir. Açık öğretim öğrencileri dışarıda bırakıldığında tüm öğrencilerin ancak yaklaşık 8'de biri vakıf yükseköğretim kurumlarında öğrenim görmektedir.

Tablo 3.
2014-2015 Eğitim Öğretim Yılında Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları

	Ön Lisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
Vakıf	85895	276118	72417	434430
Devlet	1914704	3352682	347907	5615293
Toplam	2013762	3628800	420324	6062886*

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu, 2015c.

*Açık öğretimde okuyan öğrenciler bu sayıya dâhildir. Açık öğretimde ön lisans programlarında 1.092.151, lisans programlarında 1.710.913 toplamda ise 2.803.064 öğrenci öğrenim görmektedir.

Vakıf üniversitelerinde, hukuk, tıp gibi gelecekteki muhtemel getirisi daha yüksek olan programların kontenjanları tamamen dolarken, bazı programların ise boş kaldığı görülmektedir. Yine akademik niteliği önde olan üniversitelerin kontenjanları, yüksek öğrenim ücretine rağmen tamamen dolarken, akademik niteliği sorunlu olan üniversitelerin kendilerine ayrılan kontenjanları doldurmada güçlük çektiği görülmektedir. Son üç yıllık dolu ve boş kontenjan oranlarına bakıldığında 2013 yılında ön lisans ve lisans kontenjanlarının yaklaşık dörtte biri boş kalırken 2015 yılında bu oran 10'a bir düzeyine kadar inmiştir.

İLE M POLİTİKA NOTU

Türkiye'de Vakıf Üniversitelerinin
Mevcut Durumu ve Geleceği

Tablo 4.
Vakıf Üniversiteleri Dolu ve Boş Kontenjanları

	Ön Lisans		Lisans		Toplam	
	Kontenjan	Boş	Kontenjan	Boş	Kontenjan	Boş
2013	45495	11599	67675	11914	113170	23513
2014	59403	8617	74670	12413	134073	21030
2015	74006	8291	79959	7032	153965	15323

Kaynak: ÖYSM, 2013, 2014, 2015a.

Bazı vakıf üniversitelerinin kontenjanlarını dolduramaması ve bazı programlarda kontenjanların açık kalmasının nedenlerinin araştırılması gerekmektedir. Bu şekilde vakıf üniversitelerinin daha etkin ve verimli hizmet vermesi sağlanabilir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, gelecekteki istihdam imkânının programların dolmasında, ücrete göre daha etkili olduğu görülmektedir. Mesela, 60 bin TL öğrenim ücretli Koç Tıp Fakültesi bölümünde tüm kontenjanlar dolmaktadır. Ancak öğrenim ücreti 20 bin TL civarında olan fen-edebiyat fakültesi programları ise boş kalmaktadır.

Vakıf üniversitelerinin öğrenim ücretleri, üniversiteden üniversiteye, hatta fakülteye göre yüksek derecede farklılaşmaktadır. Koç Üniversitesi'nde Tıp Fakültesi 60 bin 600 TL'den; Bahçeşehir Üniversitesi'nde ise 50 bin TL'den daha yüksek iken, Zirve Üniversitesi'nde bu ücret 23 bin TL civarındadır. Koç, Sabancı ve Özyeğin üniversitelerinde mühendislik fakültesi ücretleri 40 bin TL'den fazla iken Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nde 17 bin; Zirve, Canik Başarı, İzmir Ekonomi, Beykent ve İstanbul Arel üniversitelerinde bu ücret 20-25 bin arasındadır. Benzer bir durum fen-edebiyat fakültesi ücretlerinde de görülmektedir. Bir yanda öğrenim ücreti 40 bin TL'nin üzerinde bir grup mevcut iken diğer yanda 25 bin TL'nin altında olan bir grup üniversite vardır. Aşağıdaki tabloya bakıldığında, vakıf üniversitelerinin öğrenim ücretleri İstanbul ve Ankara'daki üst segment üniversitelerde hayli yüksek iken bu rakam bu iki şehrin dışındaki üniversitelerde azalmaktadır.

Tablo 5.
Vakıf Üniversiteleri Ücretleri

Üniversite	Fen-Edebiyat Fak.	Tıp Fak.	Mühendislik Fak.
Koç Üniv.	44.000 TL	60.600 TL	44.000 TL
Sabancı Üniv.	42.000 TL	42.000 TL	42.000 TL
Bilkent Üniv.	26.080 TL	-	26.080 TL
Çankaya Üniv.	23.461 TL+KDV	-	23.461 TL+KDV
Bahçeşehir Üniv.	30.850 TL+KDV	49.100 TL+KDV	33.550 TL+KDV
İstanbul Arel Üniv.	24.123 TL	-	24.123 TL
Haliç Üniv.	18.500-29.000 TL	-	28.500 TL
Gedik Üniv.	24.800 TL	-	24.800 TL
TED Üniv.	25.500 TL+KDV	-	25.500 TL+KDV
Ufuk Üniv.	22.000 TL	32.000 TL	-
İstanbul Aydın Üniv.	26.125 TL	-	26.275 TL
Özyeğin Üniv.	40.800 TL	-	40.800 TL
Beykent Üniv.	23.500 TL	-	23.500 TL
İzmir Ekonomi Üniv.	25.200 TL	-	25.200 TL
Hasan Kalyoncu Üniv.	16.000-19.500 TL	-	17.000 TL
Zirve Üniv.	-	32.500 TL	21.500 TL
Canik Başarı Üniv.	19.950-22.950 TL	-	22.950 TL

Kaynak: ÖSYM, 2015b.

Devlet üniversitelerinde öğrenim ücretinin olmaması, ikinci öğretim programlarının (ortalama 1-2 bin TL) ise vakıf üniversiteleri ile kıyaslandığında öğrenim ücretlerinin hayli düşük olmasının, vakıf üniversitelerinin ücretli programlarına yönelik talebi nasıl etkilediği önemli bir husustur. Bu anlamda vakıf üniversitelerinde bu burs programlarından hangi sosyoekonomik kesimden gelenlerin faydalandığı hususunda çalışmalara ihtiyaç vardır.

Türkiye'deki dağılımına bakıldığında, vakıf yükseköğretim kurumlarının yarısından fazlasının sadece İstanbul'da olduğu görülmektedir.

İLE M POLİTİKA NOTU

Türkiye'de Vakıf Üniversitelerinin
Mevcut Durumu ve Geleceği

Vakıf üniversitelerine yönelik talebi etkileyen ve yine bu kurumların kalitesini belirleyen hususlardan biri de öğretim elemanı/üyesi başına düşen öğrenci oranlarıdır. Tablo 6 ve 7'de görüldüğü üzere vakıf üniversitelerinde öğretim elemanı/üyesi başına düşen öğrenci oranı devlet üniversitelerine göre daha az olmasına rağmen, vakıf üniversitelerinin kendi içinde bu oran aşırı derecede farklılaşmaktadır. Bazı vakıf üniversitelerinde bu oran devlet üniversiteleri ortalamasının hayli üzerindedir. Devlet üniversitelerinde öğretim elemanı başına 22, öğretim üyesi başına ise 51 öğrenci düşerken bu oran vakıf üniversitelerinde 18 ve 37 şeklindedir. Daha önemli rakam ise üniversiteler arasında bu oranın nasıl farklılaştığıdır. Kurumsallaşmasını tamamlamış, 10 yıldan fazla süredir hizmet veren vakıf üniversitelerinde öğretim elemanı/üyesi- öğrenci oranlarına bakıldığında, Başkent, Ufuk gibi üniversitelerde öğretim elemanı başına 10'un altında öğrenci; Bilkent, Yaşar, İzmir Ekonomi, Koç gibi birçok üniversitede ise 20'nin altında öğrenci düşmektedir. Bu oranlar kamu üniversiteleri ile kıyaslandığında daha düşük düzeydedir. Diğer yanda, Çağ, Fatih, Okan gibi üniversitelerde öğretim elemanı

başına düşen öğrenci oranı devlet üniversitelerinde 22 olan orandan fazladır; Beykent Üniversitesi'nde ise bu oran 62 ile yaklaşık üç kat daha fazladır. Koç, Sabancı, TOBB ETÜ gibi üniversitelerde öğretim üyesi başına düşen öğrenci oranları 30'un altında, diğer birçok üniversitede ise devlet üniversitelerindeki oran olan 51'in altında iken, Çağ, Fatih, Okan Haliç gibi bazı üniversitelerde bu oran 60'lar civarındadır. Beykent'te ise bu oran 112'dir.

Tablo 6.
Öğretim elemanı ve öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı

Üniversite Türü	Öğretim Elemanı başına düşen öğrenci sayısı	Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı
Devlet Üniversiteleri	22	51
Vakıf Üniversiteleri	18	37
Vakıf Meslek Yüksekokulları	17	141
Diğer yükseköğretim kurumları	10	33
Türkiye ortalaması	21	48

Kaynak: Çetinsaya, 2014.

Tablo 7.
Kuruluşunun üzerinden en az on yıl geçmiş vakıf üniversitelerinde öğretim elemanı ve öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayıları (2013)

Üniversite adı	Kuruluş yılı	Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı	Öğretim Üyesi başına düşen öğrenci sayısı	Üni. adı	Kuruluş yılı	Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı	Öğretim Üyesi başına düşen öğrenci sayısı
Başkent	1993	6	15	Işık	1996	19	39
Ufuk	1999	7	17	İst. Bilgi	1996	20	63
İ. D. Bilkent	1984	15	39	Kadir Has	1997	21	42
Yaşar	2001	15	39	İst. Kültür	1997	21	49
İzmir Ekonomi	2001	15	44	Yeditepe	1996	21	38
TOBB ETÜ	2003	16	26	Bahçeşehir	1998	22	46
Koç	1992	16	29	Çağ	1997	25	73
Atılım	1997	17	41	Fatih	1996	26	57
Doğuş	1997	17	41	Okan	1999	30	63
Maltepe	1997	17	35	Haliç	1998	31	57
Çankaya	1997	18	41	İst. Ticaret	2001	34	56
Sabancı	1996	18	24	Beykent	1997	62	112

Kaynak: Çetinsaya, 2014.

Kuruluşunun üzerinden 10 yıl geçmeyen bazı vakıf üniversitelerinin öğretim elemanı/üyesi başına düşen öğrenci sayısı oranları da hayli yüksektir. Örneğin, İstanbul Arel Üniversitesi'nde 33/74; Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nde 36/62; İstanbul Aydın Üniversitesi'nde ise 38/85 olduğu görülmüştür (Çetinsaya, 2014).

Vakıf Üniversitelerinde Kalite

Vakıf üniversitelerini kalite açısından değerlendirdiğimizde kurumlar arasında önemli farkların olduğu görülmektedir. Vakıf yönetiminin üniversiteye dâhil olma durumu, üniversiteye aktardığı fon, araştırmayı destekleme süreci, öğretim üyesi/görevlisi başına düşen öğrenci sayısı vb. gibi birçok husus vakıf üniversitelerinin kalitesini ve birbirleri arasındaki kalite farklarını belirlemektedir. Ulusal ve uluslararası çeşitli üniversite sıralama sistemlerine bakıldığında bu farklılaşma açık bir şekilde görülmektedir. Örneğin ilk 500 dünya üniversite sıralaması yapan Times Higher Education (THE) sıralamasındaki 6 üniversitenin 3'ü Bilkent, Sabancı ve Koç vakıf üniversiteleridir. Daha önemlisi ise dünyada 50 yaşından genç üniversiteler arasında yapılan sıralamada Sabancı 13., Bilkent 28. ve Koç 51. sırada yer almıştır (Times Higher Education, 2014). Türkiye'de 2012 yılından bu yana, TÜBİTAK tarafından üniversitelerin girişimcilik ve yenilikçilik performanslarının sıralandığı bir Girişimci ve Yenilikçi endeksi yayımlanmaktadır. Bu endekste ilk 50 üniversite sıralanmaktadır. 2015'deki sıralamaya göre bu 50 üniversiteden 15'i vakıf üniversitesidir. Daha da önemlisi, bu sıralamada birinci sırada bir vakıf üniversitesi olan Sabancı Üniversitesi vardır ve ilk onda beş vakıf üniversitesi (Sabancı, Bilkent, Koç, Özyeğin ve TOBB üniversiteleri) bulunmaktadır (TÜBİTAK, 2015).

Yukarıda bahsettiğimiz THE ve girişimcilik endeksleri sadece en başarılı üniversiteleri sıralamakta; Türkiye'deki üniversitelerin sıralamasını yapmamaktadır. ODTÜ tarafından hazırlanan URAP, dünyadaki ilk beş yüz üniversite sıralamasına ilaveten, Türkiye'deki hemen tüm üniversitelerin de sıralamasını vermektedir. URAP,

Açık bir şekilde, temel gelirlerini vakıftan sağlayan kurumların hızlı bir şekilde gelişme gösterdiği, Türkiye'nin ve dünyanın önde gelen üniversitelerinden olduğu görülmektedir.

Türkiye'de 2000 yılından önce kurulmuş üniversitelere yönelik bir sıralama yapmaktadır. 2014-2015 verilerine göre 2000 yılından önce kurulmuş üniversiteler arasında son 11 üniversitenin 8'i vakıf üniversitesidir. Diğer üç yükseköğretim kurumu ise harp okullarıdır (URAP, 2015).

Yasa ve yönetmelikler vakıf üniversitelerinin belirli standartları karşılamasını ve belirli bir kaliteyi sağlaması gerektiğini belirtmekte ve bu anlamda bazı önlemlerin alındığını vurgulamaktadır. Hatta belirli bir kaliteyi sağlamayan üniversitelerin kapatılacağı da mevzuatta yer almaktadır. Ancak, üniversitelerin kalitesine bakıldığında, bir yanda Türkiye'nin en iyi üniversiteleri arasında hatta dünyada ilk 500 içinde yer alan üniversiteleri görülebilirken diğer tarafta akademik başarısı oldukça düşük olanlar da görülebilmektedir. Yukarıdaki verilere bakıldığında, vakıfların üniversiteye ayırdığı kaynak, araştırma fonlarının peşinde koşması, lisansüstü ve özellikle doktora programlarının olup olmaması, öğretim elemanı/üyesi öğrenci oranları, öğrenim ücretleri, öğrencilerin kaçınıcı sıradan tercih ettiğine kadar birçok faktör vakıf üniversitelerinin kalitesinin farklılaşmasına neden olmaktadır. Açık bir şekilde, temel gelirlerini vakıftan sağlayan kurumların hızlı bir şekilde gelişme gösterdiği, Türkiye'nin ve dünyanın önde gelen üniversitelerinden olduğu görülmektedir. Bu vakıflar, üniversitelerinin daha fazla araştırma yapmasını desteklemektedir. Diğer yandan daha az kaliteli vakıf üniversitelerine bakıldığında; bu kurumların yeterince kurumsallaşmadığı, temel gelirlerini öğrencilerden elde ettiği, vakıftan daha küçük oranda destek aldığı, bu kurumların araştırma kapasitelerinin zayıf olduğu, zaten lisansüstü

Türkiye’nin yükseköğretim sisteminde önemli adımlar atabilmesi için tektipçi yapıdan kurtulması, farklılaşmış ve çeşitlenmiş bir yükseköğretim sistemine geçiş yapması gerekmektedir.

ve doktora programlarının sınırlı olduğu, ücretlerinin daha düşük olması nedeniyle daha fazla öğrenci tarafından tercih edildiği, öğretim elemanı/üyeleri başına düşen öğrenci sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Vakıf üniversite öğretim üyeleri ile yapılan birçok çalışmada öğretim üyeleri, vakıf üniversitelerinin araştırma kapasitesinin sınırlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmalarda belirtildiğine göre, akademik gelenek oluşturmak için bu kurumların yeni olması, doktora programı sayısının az olması, akademisyenlerin ders yükünün fazlalığı, araştırma kapasitesini olumsuz etkilemektedir (Hopoglu, 2012).

Sonuç: Vakıf Üniversitelerinin Geleceği

Türkiye’de vakıf yükseköğretim kurumları, 30 yılı aşan bir tarihe sahip olarak yükseköğretim sistemi içinde önemli bir role sahip olmaya başlamıştır. Yükseköğretim sistemi içinde vakıf yükseköğretim kurumlarının sayısı ve oranı zaman içinde daha da büyümeye başlamıştır. Hâlen iki milyondan fazla kişi yükseköğrenim görmek için üniversite sınavlarına başvurmakta ve önümüzdeki yıllarda da bu sayının azalması beklenmemektedir. Hatta liselerin zorunlu eğitim kapsamına alındığı dikkate alındığında, yükseköğretim talebinin de önümüzdeki yıllarda artması beklenmektedir. Bu ise hızlı bir büyüme eğiliminde olan Türkiye yükseköğretim sisteminin önümüzdeki yıllarda da büyümesini sürdürmesi gerektiğini göstermektedir. Bu büyüme dikkate alınarak, devlet üniversitelerine ilaveten, vakıf üniversitelerinin sayısının da artması gerekmektedir. Vakıf üniversitelerinin üçte ikiden fazlasının iki şehirde top-

landığı dikkate alındığında, vakıf üniversitelerinin ülke geneline daha dengeli bir şekilde yayılmasına önem verilmeli ve bu husus teşvik edilmelidir. Zaten yeni yükseköğretim strateji belgesinde vakıf yükseköğretim kurumlarının ülke genelinde planlı ve dengeli dağılımının sağlanması ve yükseköğretim sistemi içindeki payının artması bir hedef olarak konulmuştur (Yükseköğretim Kurulu, 2015d).

Türkiye yükseköğretim sistemi, farklılaşmaya izin vermeyen tektipçi ve merkezîyetçi bir özelliğe sahiptir. Vakıf üniversiteleri de bu tektipçi ve merkezîyetçi yapıdan muzdarip durumdadır. Dahası, özel girişimler olan vakıf üniversitelerinin daha bağımsız ve kendi misyonu ekseninde yapılması gerekirken vakıf üniversiteleri, belirli bir kontrol ve müdahale ile karşı karşıyadır. Vakıf üniversitelerinin yukarıda bahsedilen bazı şartları sağlamadığı takdirde kapatılması ile birlikte tüm mal varlıklarını devretmesi hususu, tektipçi bir eğitim sisteminin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Tektipçi bir yapılanma biçimine sahip vakıf yükseköğretim kurumları ise nitelik ve kalite açısından aşırı farklılaşmaktadır. Bir yanda oldukça yüksek nitelikli ve vakfın önemli gelir aktardığı kurumlar bulunurken diğer tarafta, gelirin neredeyse tamamını öğrencilerden elde eden, daha kalabalık sınıflarda eğitim yapan kurumlar bulunmaktadır. Açık bir şekilde ifade etmek gerekirse, vakıf üniversiteleri öğrenci yapısı, bütçe, öğrenim ücreti, kalite gibi birçok açıdan aşırı derecede farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın vakıf yükseköğretim kurumlarının kendi misyonu ekseninde gerçekleşmesi daha uygun olacaktır. Çeşitli ulusal politika belgelerinde yükseköğretim sisteminin merkezîyetçi yapısından kurtulması, hizmet sunumunda çeşitliliğe sahip olması bir hedef olarak konulmuştur (Kalkınma Bakanlığı, 2014). Ancak, uygulamada bu hedeflere yönelik fazla çalışma olmadığı görülmektedir. Yükseköğretim sistemi tektipçi ve merkezîyetçi özelliğini korumakta; hatta vakıf yükseköğretim kurumları üzerindeki birçok kontrol ve müdahale imkânına rağmen, zaman zaman vakıf üniversiteleri mütevelli heyeti üye-

lerinin YÖK tarafından belirleneceğine yönelik tartışmalar da görülmektedir. Türkiye'nin yükseköğretim sisteminde önemli adımlar atabilmesi için tektipçi yapıdan kurtulması, farklılaşmış ve çeşitlenmiş bir yükseköğretim sistemine geçiş yapması gerekmektedir. Bu çerçevede, vakıf yükseköğretim kurumlarının da kendi misyon ve hedefleri ekseninde yapılanmasına, daha geniş bir özgürlük alanında hareket etmesine imkân tanınmalıdır. İlaveten, özel kâr amacı güden yükseköğretim kurumlarının açılması veya dünyanın önde gelen üniversitelerinin uydu üniversiteler açması gibi hususların Türkiye yükseköğretim sisteminin gelişmesi ve kalitesinin yükselmesi açısından etkisi tartışılmalıdır. Bu tür kurumların sisteme dâhil olması ile birlikte artması beklenen rekabetin Türkiye yükseköğretim sisteminin kalitesini nasıl etkileyeceği kritik bir husustur.

Vakıf yükseköğretim kurumları sistemde önemli bir boşluğu doldurmakta ve birçok kişiye yükseköğretim fırsatı sunmaktadır. Buna ilaveten, vakıf üniversitelerinin artması, özellikle bazı vakıf üniversitelerinin önemli kaynaklar ayırarak daha nitelikli üniversiteler kurma çabası, Türkiye'deki üniversiteler arasında daha nitelikli ve kaliteli öğrenci ve öğretim üyesi elde etme hususlarında rekabete neden olmaktadır. Bu rekabet ise yükseköğretim sisteminin kalitesine olumlu yönde yansımaktadır.

Türkiye'de kamu yükseköğretim kurumlarının ücretsiz olduğu bir ortamda, vakıf yükseköğretim kurumlarına devam edecek kişilere ödeme kolaylığı olan kredilerin sunulması, bu kredilerin üniversite sonrasında tam zamanlı işe başladıktan sonra ödenmeye başlanması gibi ayrıcalıklar, vakıf yükseköğretim kurumlarına farklı sosyoekonomik statüden kişilerin de erişmesine imkân tanıyacaktır. Ayrıca, vakıf yükseköğretim kurumları tarafından verilen burslardan hangi sosyoekonomik statüden gelen öğrencilerin faydalandığı da önemli bir husustur. Burslardan hangi öğrencilerin faydalandığını ele alan çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Kaynakça

- Vakıf Üniversitelerine devlet yardımına Sayıştay engeli. (2010, 22 Ekim). *Milliyet*. <http://www.milliyet.com.tr/vakif-universitelerine-devlet-yardimi-na-sayistay-engeli/siyaset/siyasetdetay/22.11.2010/1316889/default.htm> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. <https://yolharitasi.yok.gov.tr/docs/YolHaritasi.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Hopoğlu, S. (2012). *Vakıf üniversiteleri ve TRB1 bölgesinde vakıf üniversitelerinin kurulabilirliği*. Malatya: Fırat Kalkınma Ajansı. <http://www.fka.org.tr/ContentDownload/Vakif%20Universiteleri.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Kalkınma Bakanlığı. (2014). *X. Kalkınma Planı 2014-2018*. <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkinma%20Planlar/Attachments/12/Onuncu%20Kalkinma%20Planı.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- OECD. (2014). *Education at a glance 2014*. Paris: OECD.
- ÖSYM. (2013). *2013-ÖSYS yerleştirme sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler*. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013-ÖSYS%20Yerlestirme%20Sonuclarina%20Iliskin%20Sayisal%20Bilgiler.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- ÖSYM. (2014). *2014-ÖSYS yerleştirme sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler*. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/yerlestirme/2014-OSYS-YerlestirmeSonuclar%4%B1nalliskinSayisalBilgiler23072014.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- ÖSYM. (2015a). *2015-ÖSYS yerleştirme sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler*. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2015/OSYS/2015-OSYSYerlestirmeSonucSayisalBilgiler23072015.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- ÖSYM. (2015b). *2015 Öğrenci Yerleştirme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzu*. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2015/OSYS/2015-OSYSKONTKILAVUZU15072015.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Times Higher Education. (2014). *World university rankings 2014-2015*. <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2015/world-ranking#/page/0/length/25> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- TUBİTAK. (2015). *Girişimci ve yenilikçi üniversite endeksi 2015 sıralaması*. http://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/gyue2015_siralama.pdf adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- URAP. (2015). *URAP Türkiye özel bölümü: 2014-2015 üniversitelerin genel sıralamaları*. <http://tr.urapcenter.org/2014/> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2005). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/12/20051231-25.htm> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- World Bank. (2015). *Data*. <http://data.worldbank.org/indicator/SE.TER.ENRR/countries/1W-OE?display=default> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kanunu. (1981). <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547-20150404.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2007a). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. Ankara: YÖK. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/yok_strateji_kitabi/27077070-cb13-4870-aba1-6742db37696b adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2007b). *Vakıf üniversiteleri raporu*. <http://arsiv.setav.org/ups/dosya/10379.pdf> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2015a). *Vakıf yükseköğretim kurumları kuruluş işlemleri: Kuruluş aşamasında izlenecek yol*. <http://www.yok.gov.tr/web/guest/kurulus-asamasinda-izlenecek%20-yol> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2015b). *Üniversitelerimiz*. <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2015c). *Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi*. <https://istatistik.yok.gov.tr> adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2015d). *Yükseköğretim Kurulu Strateji Planı (2015-2019)*. https://www.yok.gov.tr/documents/10279/14571052/yuksekoğretim_kurulu_2015_2019_stratejik_plani.pdf/0eb5d6db-565b-495e-a470-8823f7e6f6b9 adresinden 27 Temmuz 2015 tarihinde edinilmiştir.

